

autor analyzuje zobrazení péráka v české kultuře – v krásné literatuře, v publicistických textech apod., s přesahy do dalších oblastí české kultury a narativy (maxipes Fík a jeho péra pro skok pro něco, motocykl Jawa 250, typ 11 zvaný Pérák) apod. Autor v této kapitole nakonec dochází až k dnešku a popisuje a komentuje také současné využívání či používání odkazu péráka například v divadle, komiksu či v anonymních graffiti. Následující závěr pak přehledně sumarizuje obsah publikace.

Janečkova monografie je mnohovrstevnatá publikace, která výjimečným způsobem téměř úplně zpracovává téma jedné postavy v širokém historickém, geografickém i kulturním kontextu. Teoretické pasáže v úvodním bloku možná místy působí trochu komplikovaně, ale jinak

je kniha přístupná i laikům, což je další výrazné plus. Kniha je doplněna řadou užitečných map výskytu péráka a jeho variant, reprodukcemi dobových plakátů, komiksů a kreseb, čímž upřesňuje vizuální pojetí a dobře ukazuje proměny tohoto fantoma v čase. Dále tu nalezneme seznamy respondentů z terénních výzkumů a velmi rozsáhlý soupis patřičné literatury, pramenů a periodik.

Snad nebudeme přehánět, když tuto monografii označíme za jednu z nejvýraznějších knih zasvěcených vybranému fenoménu s folklorem tak či tak souvisejícímu, které u nás po roce 1989 vyšly. Pérák sice není českým Supermanem, nicméně řadu rysů mají oba hrdinové shodnou či velmi blízkou, a to není málo.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Marija Stanonik, Etnolingvistika po slovensko. Založba ZRC SAZU, Ljubljana 2017, 328 s.–

Nová publikace přední slovinské folkloristky Marije Stanonik se dotýká etnolingvistiky. Autorka se tak do jisté míry připojuje k silnému proudu oboru, který se rozvíjí zvláště ve slovanském areálu Evropy. Podstatou této subdisciplíny etnologie i lingvistiky je soustředění se na tzv. živé dědictví minulosti, které je v mnoha směrech soustředěno právě ve folkloru. Proto můžeme etnolingvistiku vnímat jako široké interdisciplinární pole, v němž folkloristika, ale též i sémiotika a sémantika, archeologie, paleografie a další vědní obory

vytvářejí rekonstrukci obrazu života našich předků. Někdy se jedná o obraz s poměrně jasnými konturami, jindy připomíná spíše rozmlžené obrysy, které již není možné zaostřit.

Profesorka Stanonik v podstatě vychází z principů kognitivní antropologie a svou práci se připojuje k polským, ruským, srbským a dalším badatelům, kteří se snaží pomocí zpracování starších pramenů písemné povahy (kroniky, kalendáře, gramatiky apod.) v kombinaci s prameny ústního typu (slovesný folklor) přispět k hlubšímu pochopení každodenního

života našich předků a jejich skutečných i domnělých symbolů.

Recenzovaná kniha má vcelku široký záběr. První rozsáhlý oddíl *Predzgodovina slovenske etnolingvistiky* zhodnocuje dějiny slovinské folkloristiky v 19. a poté i ve 20. století právě s ohledem na vědce a odborné texty, které mají etnolingvistický charakter či je lze v tomto výzkumu využít. Opominut nezůstal ani slovinský vědec úzce spjatý s českými zeměmi – Matija Murko a jeho podíl při vydávání revue *Wörter und Sachen*.

Druhá část knihy *Narodna identiteta* se soustřeďuje na tři vybrané aspekty slovinské tradiční kultury ve vztahu k etnolingvistice. Autorku zajímá vztah jazyka a slovinské tradiční oděvní kultury, podoby a postavení slovinštiny v sousedních regionech a ve světě vůbec a **prapůvodní slovinská lidová označení měsíců** (slovinština dnes podobně jako slovenština či srbština užívá názvů měsíců latinského původu).

Následuje rozsáhlý oddíl *Lokalna identiteta*, jenž od zájmu o slovinštinu na širší úrovni přechází na nářeční specifika a výrazně lokální pojetí názvů například **stavebních prvků v lidovém stavitelství**, všímá si *genia loci* ve folkloru Prekmurců apod.

Po identitě národní a lokální přichází logicky poslední kapitola – *Osebná identiteta*. Zde se autorka spoléhá už téměř výhradně na materiál slovesné folkloristiky a **pokouší se pomocí přísloví, pořekadel, humorek, pověstí apod. rekonstruovat například vzájemné vztahy Slovinců v 19. století, vnímání jednotlivých etnografických skupin Slovinců mezi sebou a také obraz sousedních národů**. Poté autorka přistupuje na pole vytváření obrazů „vlastního“ a „cizího“, **k autostereotypům a historickým stereotypům** vyplývajícím ze slovinského folkloristického materiálu.

Publikace je zakončena pětistránkovým sumarizujícím závěrem, seznamem pramenů a **literatury a rozsáhlým anglickým resumé**.

Marija Stanonik v této publikaci dále zhodnocuje dlouhá desetiletí své vědecké práce a výzkumů. Kniha přináší řadu inspirací i pro české etnolingvisty, folkloristy, lingvistické antropology i literární a jazykové historiky. Řadě témat se čeští badatelé již v poslední době věnují (např. problematice stereotypů a autostereotypů), jiná zůstávají dotčená jen málo. Doufejme, že touto vědeckou prací profesorka Stanonik ještě zdaleka nekončí.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Michal Horáček, Benešov technický a industriální. Muzeum Podblanicka a Státní okresní archiv Benešov, Benešov 2017, 309 s.–

Dějiny techniky a hospodářské dějiny vůbec, prodělavši od 60. do 80. let minulého století nebyvalý rozvoj, ustoupily

v badatelském zájmu mladých historiků poněkud do pozadí. I etnologické studium po dlouhé době, kdy preferovalo hmotnou